

Edukační realita

základní pojmy, vztahy, kategorie

Edukace

- Proces celkové **výchovy**, celoživotní rozvíjení osobnosti (educatio = vychovávání)
- **Vzdělávací** proces
- Edukační proces
- Kontinuální systémový proces

Edukace

- Výchova, v širším smyslu slova výchova a vzdělávání
- Záměrný, cílevědomý a systematický proces
- Permanentní
- Proces Determinovaný mnoha faktory
- Od hetero-edukace k auto-edukaci
- Mnohostranná orientace

Edukace

- Mnohostranná orientace:

Sociální role

Kvality jedince

Oblasti kultury

- Přímá a nepřímá

Edukační realita

- Základní pojem výchovy a vzdělávání (pedagogiky)
- Jakékoliv situace za účasti lidských subjektů, při nichž probíhá nějaký edukační proces = dochází k učení
(rodina, škola, klub, podnik, pár, parta)

Edukační realita

- EDUKÁTOR – aktér
- EDUKANT – subjekt
- EDUKAČNÍ PROSTŘEDÍ

Edukační procesy

- Všechny činnosti, při nichž se nějaký subjekt učí, obvykle za působení jiného subjektu, který vyučuje či instruuje nebo zprostředkované textem.
- Různý druh dle stupně záměrnosti (intencionality)

Edukační procesy

- Příklady:
- Osvojování mateřštiny (proces intencionální incidentální = neuvědomovaný)
- Trénink sportovce
- Školní výuka
- Edukace za účelem změn postojů a chování jednotlivců až velkých skupin lidí

Edukační procesy

- Probíhají od prenatálního období až do pozdního stáří
- Člověk se učí nebo jiným učením zprostředkovává

Výchova

- *Učit žít je konečný cíl vší výchovy.* (J.H. Pestalozzi)

- *Nejtěžší úkol, který může být člověku uložen.*
(I. Kant)

Výchova

- Proces k rozvoji postojů, potřeb a zájmů, chování.
- Příprava k aktivní účasti člověka na společenském a kulturním životě.

Vzdělávání

- Proces k rozvoji vědomostí, dovedností, schopností.
- Činnosti učitele a studenta.
- Distanční vzdělávání
- Sebevzdělávání

Vzdělání

- Stav, finální produkt procesu vzdělávání (soubor předpokladů člověka – osvojené vědomosti, dovednosti, postoje, hodnoty, normy)
- Všeobecné, odborné (ZŠ, SŠ, VŠ)
- Socioekonomický ukazatel

Vzdělanost

- Podíl osob v zemi s určitou úrovní vzdělání
- Kvalita vzdělání poskytovaná školami

Vzdělavatelnost

- Schopnost jedince se vzdělávat
- Potenciál dosáhnout takové úrovně vědomostí, dovedností a návyků, která je považována za vzdělání
- Podmíněno multifaktoriálně (genetika, poškození, nemoc, kognice, motivace, autoregulace, kvalitou edukačního působení, prostředím, dostupností)

Edukační konstrukty

- Teorie, modely, plány, scénáře, prognózy, zákony, předpisy, které určují a ovlivňují reálné edukační procesy.

Příklady:

Osnovy, kurikula, standardy, vysvědčení, certifikáty,

Učebnice, výukové filmy, PC programy, instrukce, předpisy, kuchařky, pokyny,

Edukační prostředí

- Jeden z klíčových konceptů
- Podmínky, situace
- Existuje od starověku

Edukační prostředí

- Faktory prostředí podle Komenského:

„Škola má býti místo příjemné, vábící uvnitř i vně oči. Uvnitř budiž světlý, čistý, ozdobený obrazy, mapami... Venku budiž volné místo k procházení a hrám nebo i nějaká zahrada pro potěchu oka...“

(poukaz zejména na fyzické prostředí, což přetrvávalo až do 80. let)

Edukační prostředí

- Husén a Postlethwaite, 1985:

„Učební prostředí je vytvářeno všemi fyzikálně sensorickými elementy – osvětlení, barva, zvuk, prostor, nábytek. Které charakterizují místo, v němž se má žák učit.“

(prostředí ergonomické)

Edukační prostředí

- Od 70. let rozvoj pojetí jako soubor psychosociálních vlivů a vztahů.

= KLIMA, ATMOSFÉRA

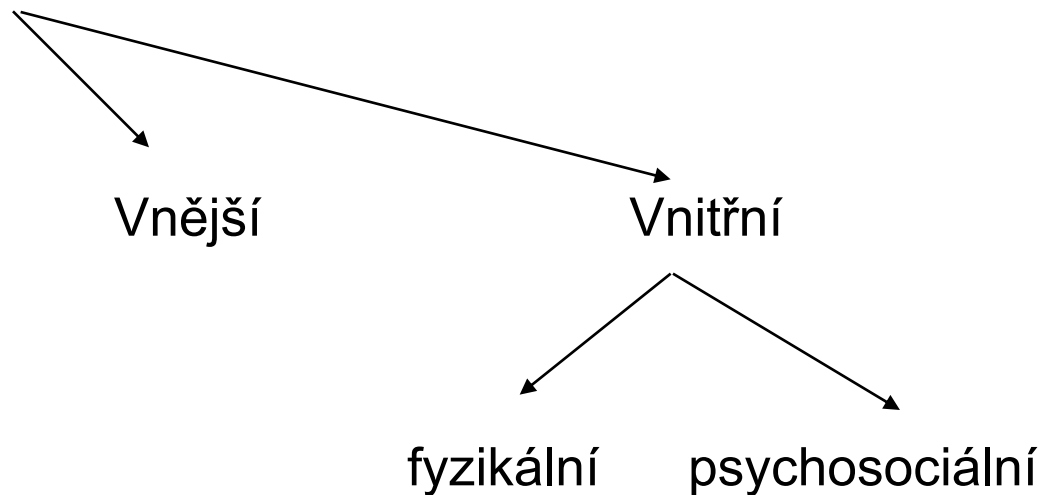
(na základě subjektivního vnímání žáků a učitelů)

SILNÁ DETERMINANTA ÚSPĚŠNOSTI

Edukační prostředí

- Souhrn vnějších podmínek
(Sociálních, ekonomických, demografických, etnických)

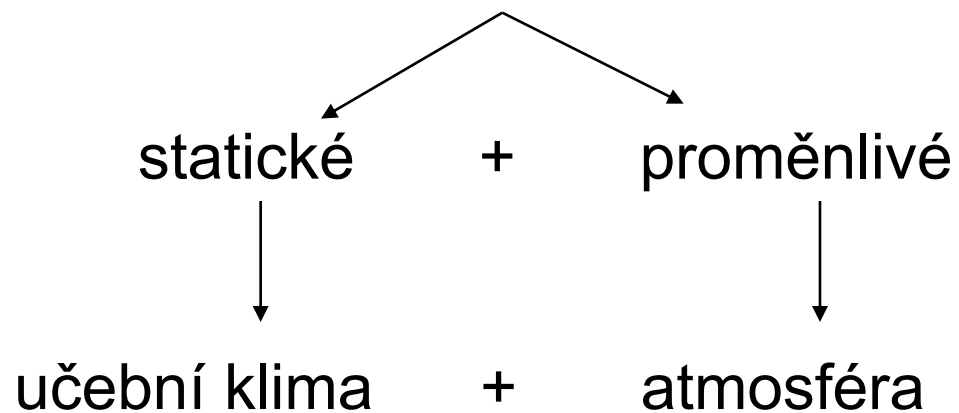
Prostředí:

Edukační prostředí

Vnější + Vnitřní

fyzikální + psychosociální

Typologie edukačního prostředí

- Rodinné
- Školní
- Skupinové (formální, neformální)
- Mediální
- Profesní
- Zdravotnické
- Sportovní, vojenské
- Náboženské
- Intimní

Typologie edukačního prostředí

- Liší se obsahem, formou, intenzitou edukačních procesů
- Zdravotnické: nižší regulace edukační aktivity personálu, větší závislost na individuálních vlastnostech edukátorů

Závěr

Moderní pedagogika (edukační věda) se zabývá edukačními procesy v různých edukačních prostředích. Tato prostředí se od sebe liší typem subjektů, obsahem, formami a intenzitou edukačních procesů. Odlišnosti, zejména profesionálních prostředí dávají vzniknout zvláštním pedagogikám – **zdravotnická pedagogika**.